

**Regionaal Politiek Programma
Jonge Democraten Leiden-Haaglanden**

Laatste wijziging: 29 juni 2021

1. Moderne Overheid

1.1 Inleiding

Als Jonge Democraten Leiden-Haaglanden, maken wij ons hard voor een moderne overheid. Zij moet haar burgers betrekken bij het bestuurlijke proces en dient democratische impasses te doorbreken. Wij zijn ons bewust van de taak van de landelijke overheid met betrekking tot bijvoorbeeld gekozen bestuurders, maar stellen de gemeentes binnen de regio Leiden-Haaglanden de taak van de gegeven ruimte gebruik te maken om volop met democratische hervormingen (hetzij pilots) aan de slag te gaan.

1.2 Burgerparticipatie

Wij vinden burgerparticipatie van groot belang voor een goed functionerende overheid op gemeentelijk en regionaal niveau. Door inspraak van burgers kan niet alleen het draagvlak voor beleid, maar ook de kwaliteit hiervan worden verhoogd. Te vaak focust burgerparticipatie zich op inspraak, in plaats van actieve participatie aan beleidsvorming. De burger moet niet alleen kunnen meedenken met het beleid dat de gemeente voorstelt, maar moet ook nieuw beleid kunnen agenderen en ontwikkelen. Daarom steunen wij een organisatie van gemeentes en wijkraden die dicht bij de burger staat en hem of haar weet te betrekken bij het proces. Daarnaast moedigen wij pilots aan met zogeheten burgerbegrotingen en budgetmonitoring om de inbreng van burgers in de besluitvorming te optimaliseren.

1.3 Burgerinitiatief

Bij een toewijding aan burgerparticipatie hoort een effectief systeem voor burgerinitiatieven. Het burgerinitiatief geeft burgers het recht om op lokaal of nationaal niveau een bepaald onderwerp op de politieke agenda te plaatsen. Dit recht moet op alle bestuurlijke niveaus ingevoerd worden en belemmerende eisen moeten zoveel mogelijk worden afgebroken. Zo moet het bijvoorbeeld mogelijk zijn om digitale handtekeningen te verzamelen. De huidige drempel is veel te hoog in Den Haag (2500 handtekeningen op gemeenteniveau, 1000 handtekeningen op wijkniveau, en 250 handtekeningen op buurtniveau). In Delft zijn er 300 handtekeningen nodig, wat meer dan een kwart van de kiesdeler betreft. In Leiden daarentegen is de drempel erg laag en zijn er maar 10 handtekeningen nodig. Wij willen dat een burgerinitiatief behandeld moet worden door de raad wanneer het de steun krijgt van ongeveer 12,5% van de kiesdeler, een halve voorkeurszetel en moedigen tevens aan dat initiatieven met minder stemmen ook overwogen moeten worden om te agenderen.

1.4 Referendum

Buiten het agenderen van een onderwerp door middel van een burgerinitiatief, moet het sturen van beleid door middel van een referendum ook mogelijk zijn. Dit kan zowel een raadplegend of raadgevend referendum zijn (oftewel op initiatief van de gemeente of van burgers) op toekomstig beleid, als een correctief referendum dat betrekking heeft op reeds ingevoerd beleid. Referenda kunnen in Den Haag, Leiden en Delft alleen op gemeentelijk niveau gehouden worden. De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden vinden dat dit op alle bestuurslagen mogelijk moet zijn, dus ook op buurt- en wijkniveau. De uitslag van een referendum kan alleen worden verworpen door twee-derde van de gemeenteraad of de provinciale staten. Een referendum moet worden kunnen aangevraagd door een aantal handtekening dat gelijk staat aan 2 keer de kiesdeler (in Den Haag,

Delft en Leiden betreft dit nu respectievelijk ongeveer 2.5, 3.3 en 3.5 keer de kiesdeler).

1.5 Gekozen bestuurders

Gekozen burgemeesters bestaan nog niet in Nederland. Wij vinden dat de gemeenteraden binnen onze regio een zo groot mogelijke rol moeten opeisen in de benoeming van burgemeesters. Waar mogelijk zou ook op enige manier een burgerraadpleging moeten plaatsvinden. Wij blijven uitdragen dat op den duur op landelijk niveau wetgeving mogelijk moet maken dat alle burgemeesters democratisch verkozen worden, en tegelijkertijd zou de burgemeester dan niet langer de voorzitter van de gemeenteraad moeten zijn om het dualisme te voltooien. We betreuren het wegnemen van de artikelen uit de gemeentewet die een direct raadplegend referendum over de aanstelling van een burgemeester mogelijk maakten zoals dat in Zoetermeer en Leiden is gehouden.

1.6 Digitaal stemmen

Zoals hierboven al genoemd is moeten gemeenten aan de slag gaan met democratische hervormingen. De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden vinden dat gemeenten open moeten staan voor pilots met digitale manieren van stemmen bij referenda of verkiezingen. Deze pilots kunnen plaatsvinden op verschillende lokale niveaus van wijkniveau tot aan raadsniveau.

1.7 Schaalvergroting gemeente

Het takenpakket van lokale overheden is de afgelopen jaren flink gegroeid, onder andere met de decentralisatie van de WMO. In die context sporen wij de (kleine) gemeentes binnen onze regio aan om verdere samenwerking en gemeenschappelijke regelingen aan te gaan om de efficiëntie van de gemeentelijke middelen te vergroten. De burger moet vanwege het vaak ondemocratische karakter van zulke samenwerkingsverbanden nauw betrokken worden. Verder mag een dergelijke schaalvergroting geen grote gevolgen hebben voor de bereikbaarheid van gemeentelijke voorzieningen binnen de afzonderlijke gemeentes.

1.8 Langere openingstijden gemeentes

In tegenstelling tot vroeger is het niet meer zo dat er in elk huishouden automatisch iemand overdag vrij is. Wij vinden dat de openingstijden van de gemeentelijke instellingen naar 's avonds moet worden uitgebreid (of deels verplaatst). Daarnaast moeten de gemeentes ervoor zorgen dat bepaalde algemene diensten niet tot tijdvakken tijdens kantooruren worden beperkt.

1.9 Digitale dienstverlening

Het is belangrijk dat de gemeentelijke dienstverlening ook digitaal beschikbaar is. Een aantal gemeentes binnen de regio Leiden-Haaglanden is al een eind op weg. Wij vinden dat elke gemeentelijke dienst via internet geraadpleegd moet kunnen worden *tenzij* er redenen zijn om dat niet toe te laten (bijvoorbeeld veiligheidsredenen bij het afnemen van een paspoort). Ook kadasterdata en andere gemeentelijke databronnen moeten (met waar nodig privacybescherming) digitaal beschikbaar worden gesteld in standaardbestandsindelingen.

2. Onderwijs

2.1 Inleiding

Voor de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden is goed onderwijs in de regio een topprioriteit. Wij willen de hele samenleving betrekken en achten het van groot belang dat iedereen zich daarin individueel kan ontwikkelen, zonder belemmeringen gebaseerd op zijn op haar omgeving en afkomst. Daarnaast onderscheidt en profileert Leiden-Haaglanden zich als internationale kennisregio, waardoor goed onderwijs een cruciaal element is van de economische ontwikkeling en groei in de regio.

2.2 Kwalitatief onderwijs voor iedereen

Kwalitatief onderwijs moet beschikbaar zijn voor iedereen in de regio. Helaas vindt er tussen veel scholen in de regio nog altijd segregatie plaats en is er onverminderd sprake van 'witte' en 'zwarte' scholen waarbij de laatste vaak achterblijven in de resultaten. Deze schoolprofielen komen ook niet altijd overeen met de samenstelling van de wijk waarin de school staat. In eerste instantie moeten de gemeentes zich hard maken voor kwalitatief onderwijs op al deze scholen. Er moet echter ook worden onderzocht hoe dergelijke segregatie kan worden teruggedrongen. Scholen moeten transparantie bieden over de selectie en toelating van leerlingen.

2.3 Kwalitatief onderwijs op alle niveaus

De kennisregio gaat iedereen aan, zowel hoger- als lager opgeleiden. Waar nu vaak de focus enkel ligt op de universiteiten en hogescholen in de regio vinden wij dat er moet worden gewaarborgd dat op alle niveaus kwalitatief sterk onderwijs wordt gegeven. Mbo's en Vmbo's moeten daarbij meer aandacht van de gemeentes krijgen. Er moeten stageplaatsen worden gecreëerd voor mbo-studenten en op vmbo scholen moet het maatschappelijk onderwijs worden geïntensiveerd en ondersteund door de gemeente. Om nieuw onderwijsbeleid te laten aansluiten op de praktijk moeten professionals op alle onderwijsniveaus in een vroeg beleidsstadium door de gemeente geraadpleegd worden.

Binnen de regio Leiden-Haaglanden wordt al veel geïnvesteerd in universiteiten en hogescholen. Nadruk moet hier blijven liggen op de internationale karakter om studenten voor te bereiden op een internationale werkomgeving binnen en buiten de regio.

2.4 Het begint met taal

Om goed te kunnen functioneren in de Nederlandse samenleving is kennis van de Nederlandse taal essentieel. Voor- en voorschoolse educatie (VVE) is daarbij een belangrijk middel. Op consultatiebureaus kunnen testen worden afgenomen bij kinderen van twee jaar om te signaleren of het taalniveau achterblijft. Wij willen deze testen verplicht maken voor alle kinderen. Vervolgens moeten ouders van kinderen met een achterstand dringend worden verzocht hun kind naar de voorschool te laten gaan. Net als bij het basisonderwijs zouden ouders daar niks aan hoeven bijbetalen. Op die manier proberen we te verwezenlijken dat ieder kind een zo eerlijk mogelijke start krijgt in zijn onderwijs carrière.

Ook volwassenen met een taalachterstand zouden meer aandacht moeten krijgen. De stap naar volwassenenonderwijs op gebied van taalvorming moet kleiner gemaakt worden met behulp van subsidies voor taalonderwijs voor volwassenen.

3. Economie

3.1 Inleiding

De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden maakt zich hard voor duurzame economische groei, welvaart en welzijn. Om nieuwe welvaart te creëren is het belangrijk om ondernemerschap, onderwijs en innovatie te stimuleren. Dat zijn de pijlers van onze kenniseconomie.

De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden streeft naar economisch beleid dat kansen biedt voor het individu en zo min mogelijk hordes opwerkt voor werknemers, werkgevers en burgers. Kennis is voor deze regio een kracht. Door deze kennis optimaal te benutten en te innoveren kan deze regio nieuwe economische groei genereren.

3.2 Behoud kennis

Voor het behouden van kennis in de regio zijn twee aspecten enorm belangrijk. Het stimuleren van stageplekken en het stimuleren van het doorstromen naar startersfuncties. Op deze manier kan onze regio veel kennis aan zich verbinden, wat een positieve invloed heeft op de regionale economie. Daarnaast moet de regio aantrekkelijk zijn om te wonen voor young professionals. Er moeten voldoende starterswoningen en andere woon- en recreatiefaciliteiten zijn.

3.3 Gebruik kennis

Door de veelheid aan onder andere hogescholen en universiteiten, internationale instellingen en onderzoeksorganisaties in onze regio is er een rijkdom aan kennis. De regio kan hiervan profiteren. Wij zijn groot voorstander van een regionale Economic Board. Het doel van een Economic Board is dat decentrale overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven samenwerken om economische groei te stimuleren en innovatie te bevorderen. Op deze manier kan de regio optimaal benutten van de goede kennisinstellingen en bloeiend bedrijfsleven.

3.4 Jeugdwerkloosheid

Jeugdwerkloosheid is een rem op onze economie. Bestuurders in regio Leiden-Haaglanden komen regelmatig met ambitieuze plannen om jeugdwerkloosheid aan te pakken. Wij waarderen deze ambitie en zullen de bestuurders scherp blijven houden over dit probleem. Ook moedigen wij samenwerking met hiervoor opgerichte jeugdorganisaties aan.

3.5 Internationaal karakter

Wij pleiten voor een internationale tweetalige regio Nederlands-Engels. Openbare dienstverlening, zoals omroepen in trams en bussen moet in tweetalig Nederlands-Engels. Het creëren van een fijn leefklimaat voor internationale inwoners kan bevorderend werken voor de vestiging van grote internationale bedrijven en internationale organisaties.

3.6 Ondernemerschap

Ondernemerschap in de regio moet worden gestimuleerd. Regelgeving moet zorgen voor het faciliteren en stimuleren van dit ondernemerschap en daarom moet een te grote regeldruk vermeden worden. We sporen de gemeente aan om pilots te starten om voor specifieke sectoren binnen het bedrijfsleven 'regelluwte' te creëren en de effecten daarvan te monitoren. Verder zijn wij er groot voorstander van dat initiatieven in de duurzame sector worden aangespoord. Ook huidige ondernemingen moeten gestimuleerd worden om duurzaam te werken.

3.7 Duurzame agrarische sector

De agrarische sector is van groot belang voor de economie in de regio. Wij pleiten ervoor dat de overheid inzet op duurzame ontwikkeling in deze sector en klimaat neutrale kasbouw. Om ruimte te bieden voor innovaties op dit gebied moet er ingezet worden op soepel beleid rondom verordeningen en vergunningen voor deze sector. Zo kan deze sector haar economische activiteiten uitbreiden, wat bijdraagt aan de lokale groei.

3.8 Openingstijden

Ondernemers zijn goed in staat om zelf hun openingstijden te bepalen. Regeldruk moet beperkt blijven en ondernemers moeten hierin vrijheid krijgen. Zeker horecagelegenheden moeten de vrijheid hebben om zelf hun openingstijden vast te stellen. Dit leidt tot bruisende binnensteden. Wij steunen de pilot die hiervoor gehouden wordt in Den Haag en stimuleren andere gemeenten om ook pilots hiervoor te ontwerpen.

4. Cultuur en media

4.1 Inleiding

Cultuur, cultureel erfgoed en media zijn belangrijk en moeten door de gemeente gestimuleerd worden. Grotendeels financiële zelfstandigheid van artiesten, instellingen en andere ondernemers is voor de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden echter ook een grote prioriteit.

4.2 Subsidiebeleid

Talent moet de kans krijgen. Daarom moeten gemeentelijke subsidies voornamelijk nieuw talent ondersteunen, waarbij de artiesten wel naar financiële zelfstandigheid toewerken. Daarbij beschouwen wij kwaliteitsbepaling niet als een overheidstaak. De criteria voor subsidieaanvragen moeten dan ook vastgesteld worden door een onafhankelijk orgaan met daarin zowel leken als mensen met een achtergrond in de kunst- en cultuursector.

Dit geldt ook voor grote culturele en sport ondernemingen. Deze kunnen gestimuleerd worden door de gemeente door ruimte, faciliteiten en politiekrachten beschikbaar te stellen. Maar zij moeten wel grotendeels op eigen poten staan.

4.3 Cultureel erfgoed is van ons allemaal

Onze regio kent veel cultureel erfgoed. Helaas is de toegang tot monumenten en historische parken vaak beperkt. Initiatieven om de toegankelijkheid te bevorderen moeten gestimuleerd worden. Daarnaast vinden wij dat via scholenprojecten jeugd gratis toegang moet krijgen tot de grote regionale culturele instellingen zoals musea.

4.4 Kunst- en cultuurspots

De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden zijn voorstander van een divers mogelijk aanbod van kunst en cultuur. Daarom vinden de JD-LH dat elke kans aangegrepen moet worden om kunst en cultuur tentoon te stellen. Alle kunstvormen moeten mee kunnen doen in een lokale samenleving, van straatkunst tot aan theatervoorstellingen. Om leegstaande ruimtes een maatschappelijke functie te geven zijn de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden voorstander van tijdelijke openbare en toegankelijke kunst en cultuur spots waar kunstenaars hun creativiteit kunnen tonen aan het publiek.

4.5 Regionale media

Het takenpakket van de gemeenten is de afgelopen jaren sterk uitgebreid. Het belang van een sterke regionale omroep als controlerende macht is dan ook toegenomen terwijl de middelen ervoor teruglopen. De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden vinden dat de financiering vanuit het Rijk moet komen en ruim voldoende moet zijn om een kwalitatief sterke regionale nieuwsredactie op peil te houden. Om de onafhankelijkheid te waarborgen vinden de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden het onwenselijk dat gemeenten of provincies subsidierelaties aangaan met lokale of regionale media. Wij blijven als Jonge Democraten Leiden-Haaglanden scherp toezien op deze onafhankelijkheid en moedigen daarnaast initiatieven voor het behoud van lokale media aan.

5. Volksgezondheid

5.1 Inleiding

De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden maken zich zorgen om de gezondheid van de inwoners van de gemeenten Delft, Den Haag en Leiden. Met name de inwoners van de gemeente Den Haag scoren onder het landelijke gemiddelde. De zorgconsumptie in deze gemeente stijgt sterk uit boven de doorsnee zorgconsumptie in Nederland. De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden willen dat de regio de gezondheid van haar inwoners verbetert. De gemeenten dienen hun burgers actief en adequaat te informeren over het belang van een goede en gezonde leefomgeving en indien nodig ondersteuning te bieden vanuit de wijkteams. De rol van de wijkgezondheidscentra is essentieel voor het tijdig aanpakken van gezondheidsvragen van de inwoners.

5.2 Maatoplossingen door gemeenten

De grootschalige operatie van decentralisatie van de zorg heeft grote gevolgen voor burgers en we houden de ontwikkelingen dan ook nauwlettend in de gaten. De gemeenten in onze regio stonden en staan nog steeds voor een grote uitdaging. Uit onderzoeken is gebleken dat inwoners zeer ontevreden zijn over de uitvoering van de zorgtaken door de gemeenten, zo ook in Delft, Den Haag en Leiden. Inhoudelijke kennis van de zorg en deskundigheid ontbreken veelal bij de gemeenten. De inrichting van de decentralisatie zou daarnaast in grote gemeenten moeizamer gaan dan in kleinere gemeenten. Inwoners mogen geen slachtoffer worden van dit gebrek. Wij willen daarom dat de gemeenten de zorg en jeugdhulp zo inrichten dat het beter aansluit op de wensen van de inwoners. Het mag niet zo zijn dat jongeren en ouderen niet op de juiste hulpverlening aanspraak kunnen maken. Gemeenten moeten daarnaast sterk toezicht houden op de uitgaven die in het kader van het sociaal domein zijn gemaakt en bij een tekort of overschot voorzien van een verklaring.

Wij zijn voorstanders van een gemeentelijke (financiële) stimulans voor mantelzorgers. Mantelzorgers zijn voor de patiënten een goede steun in de rug en daarnaast zijn zij kostenbesparend voor de gemeente.

5.3 Eerstelijnszorg

We willen de poortwachtersrol van de huisarts versterken. De toegankelijkheid van de huisarts moet worden verbeterd. We pleiten voor flexibele openingsuren van huisartsenpraktijken die aansluiten bij een eigentijdse dagindeling.

Sinds de decentralisatie van de zorg zijn de wijkteams een belangrijke actor geworden in het zorgdomein. De samenwerking tussen de wijkteams en huisartsen varieert, van geen tot veel. Gemeenten moeten de samenwerking tussen wijkteams en gemeenten bevorderen. Huisartsen moeten actief geïnformeerd worden over het zorgaanbod van de wijkteams, zodat zij, indien mogelijk, waar nodig, wijkgebonden zorg kunnen inzetten en actief worden betrokken bij het instellen van het gemeentelijke zorgbeleid.

5.4 Sport en Bewegen

Wij staan op voor sport. Sport is een basisbehoefte. Uiteraard zorgt voldoende bewegen en sporten ervoor dat een mens gezonder leeft. Maar daarnaast maakt sport ook gelukkig. Wanneer je sport, maak je endorfine aan. Dit gebeurt ook al wanneer je bijvoorbeeld een stuk naar de bushalte loopt of wanneer je naar je werk fietst. In de regio willen wij ervoor zorgen dat er genoeg faciliteiten en mogelijkheden zijn om te sporten en bewegen.

Sport moet voor iedereen betaalbaar en toegankelijk zijn. De gemeenten moeten ervoor zorgen dat alle kinderen en volwassenen, ongeacht het inkomen, de mogelijkheid hebben om lid te worden van een sportclub. De Ooievaarspas biedt financieel voordeel aan inwoners met een laag inkomen. Dit initiatief moedigen wij aan. De gemeenten moeten de inwoners echter wel actief stimuleren en sturen om daadwerkelijk te gaan sporten. Zeker omdat de overgewichtpercentages in Den Haag en omgeving ernstig hoog liggen. De wijkteams kunnen hierin een proactieve rol innemen.

Sport wordt zowel binnen als buiten beoefend. Het is van belang dat de voorzieningen binnen op orde zijn en voldoen aan de veiligheidseisen. Daarnaast moeten er voor de buitensporters voldoende veilige openbare plekken zijn om buitensport te kunnen beoefenen.

5.5 Luchtkwaliteit

Luchtvervuiling is een van de oorzaken van ziekte en sterfte. De gemeenten in de regio kennen, samen met Amsterdam, de meest vervuilde plaatsen in het land. Met name de Hoefkade, Javastraat, Vaillantlaan en Weteringkade zijn de meest vervuilde straten in Den Haag. Maar ook Delft en Leiden hebben een ongezonde luchtkwaliteit. Zo heeft het RIVM uitgerekend dat een Hagenees/Hagenaar gemiddeld zes sigaretten per dag inademt. Deze fijnstof moet sterk verlaagd worden. Uit het meetrapport van Milieudefensie blijkt dat de regio onvoldoende beleid voert en maatregelen neemt om de luchtkwaliteit te verbeteren. De gemeenten moeten streven naar een autoluwe stad en het gebruik van meer elektrische auto's stimuleren. Dit kunnen zij doen door meer laadpalen te plaatsen, grotere milieuzone in te voeren, parkeerplaatsen in de stad te verwijderen of de parkeertarieven te verhogen om parkeren buiten de stad aantrekkelijker te maken.

5.6 Verdovende middelen

Wij zijn van mening dat de gemeente streng moet handhaven op het gebied van de leeftijdsgrens in zowel de horeca als in de supermarkten. Op deze manier wordt zowel de te jonge consument als de eerlijke ondernemer beschermd. We vinden dat het rookverbod nog strenger gehandhaafd moet worden, dat wil zeggen in openbare ruimtes, maar ook op de werkplek. Een rookverbod geldt wat ons betreft dus voor alle horecagelegenheden, inclusief eenmanszaken. De enige uitzondering hierop zijn coffeeshops.

Landelijk zijn drugs verboden, maar het gebruik en bezit ervan wordt gedoogd. Een gedoogbeleid of het zelfs niet gedogen van drugs verhoogt de kans op criminaliteit en overlast en vermindert de mogelijkheden op controle waardoor er grotere gezondheidsrisico's ontstaan. De scheve situatie dat de verkoop aan de voordeur gedoogd wordt, maar de levering aan de achterdeur illegaal is, levert bovendien een juridisch schimmige situatie op. Wij vinden daarom dat de gemeente bij de minister van Justitie toestemming moet vragen voor de gemeentelijke teelt van hennep. Experimenten met gereguleerde productie zijn gewenst. De gemeente heeft daarbij een toezichthoudende en handhavende taak. Daarnaast kan er wat ons betreft beter voor legalisering en regulering van zowel soft- als harddrugs worden gekozen als minst slechte oplossing van de drugsproblematiek. Dit betekent dat de kwaliteit van de drugs omhoog gaat en de gezondheidsrisico's worden verkleind. Ook kan er effectiever gezondheidszorg geboden worden.

6. Ruimte en Mobiliteit

6.1 Inleiding

De regio Leiden-Haaglanden kenmerkt zich door een dicht netwerk van steden, dorpen en wegen. De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden vinden een goede kwaliteit van de leefomgeving waarin duurzaamheid, leefbaarheid en bereikbaarheid centraal staan van fundamenteel belang. Voor een goed functioneren van dat netwerk en tegelijkertijd het behouden van leefbaarheid streven de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden naar een duurzaam woningbestand en mobiliteitsaanpak. Hiervoor moet geïnvesteerd worden in een goede afvalvoorziening, duurzame en diverse woningbouw, fietsverkeer en goed en betrouwbaar openbaar vervoer.

6.2 Containersysteem

De afgelopen jaren zijn er meerdere ondergrondse vuilcontainers geplaatst in de regio. Dit systeem is een vooruitgang van het straatbeeld waarin opengereten hopen vuilniszakken en het daarmee gepaard gaande zwerfafval tot het verleden behoren. Dit systeem voorziet echter alleen in het verzamelen van restafval, wat niet ten goede komt aan het verduurzamen van de afvalstroom. Wij willen een combinatie van een systeem waarbij de gebruiker/vervuiler betaalt afhankelijk van zijn of haar hoeveelheid afval, gecombineerd met een systeem waarbij afval veel beter gescheiden wordt in stromen zoals plastic, glas, papier en gft. Gemeenten buiten onze regio hebben al vergelijkbare systemen en tonen aan dat dit een haalbaar streven is.

6.3 Duurzame nieuwbouw

Wij pleiten voor duurzame en energiezuinige nieuwbouw en verbouw. Dit kan onder meer bereikt worden door vergroening van het bouwbesluit, het bevorderen van het (her)benutten van leegstaande gebouwen en het gebruik van duurzame materialen. Wij steunen initiatieven om nieuwbouw niet meer aan te sluiten op gas, en deze alleen aan te sluiten op stadswarmte. Er moet daarbij wel worden gelet op de huidige monopolie op stadswarmte, wat bij verdere uitbreiding uiteindelijk zou moeten worden afgeschaft.

6.4 Diverse nieuwbouw

De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden moedigt nieuwbouw aan in onze regio. Echter mag nieuwbouw niet leiden tot een grote vermindering van de hoeveelheid vierkante meter openbaar groen en water per woning. We constateren dat het huidige woningbestand niet altijd aansluit bij de behoeften van de bevolking.

Er is een chronisch tekort aan betaalbare huurwoningen en koopwoningen voor starters. Vooral op plekken waar mensen graag willen wonen, zoals in de stadscentra, is het tekort nijpend en schieten de prijzen omhoog. De gemeente zou zich daarom vooral moeten richten op inbreiding waar het kan en het ombouwen van leegstaande kantoorpanden die al langere tijd leegstaan. Verder zijn woningen die worden opgeleverd vaak gericht op klassieke woningsamenstellingen. Zo zijn vormen waarbij meerdere personen in gelijkwaardige kamers in een huis wonen niet tot nauwelijks vertegenwoordigt. Ook zouden er meer woonruimtes moeten worden opgeleverd die betaalbaar zijn voor eenpersoonshuishoudens.

Daarnaast moet er in de regio Leiden-Haaglanden meer geïnvesteerd worden in de grootschalige bouw van studentenwoningen. Met het oog op het toenemende aantal (internationale) studenten zal de regio Leiden-Haaglanden moeten investeren in duurzame en betaalbare studentenflats om het woningtekort onder studenten tegen te gaan.

6.5 Historische architectuur en stadsgezicht

De regio Leiden-Haaglanden is rijk aan monumentale panden. De panden passen bij de oudheid van de steden. Om ervoor te zorgen dat het stadszicht historisch intact blijft willen de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden dat projectontwikkelaars rekening moeten houden met het (historische) stadsgezicht. Zodra gebouwen worden gesloopt, omdat het te oud is om leefbaar te houden moet er altijd een gebouw terug in de plaats komen dat past bij de sfeer van de omgeving.

6.6 Groen in de binnensteden

De regio moet investeren in meer groen in de binnenstad. Waar de randgemeenten een grote inhaalslag op dit gebied hebben behaald, lopen de binnensteden nog achter. De gemeente moet hiervoor creatief zijn door bijvoorbeeld het gebruik van verticale tuinen en groene isolatie op daken door middel van gras. Wij pleiten ervoor dat braakliggende grond zoveel mogelijk gebruikt wordt. Dit kan onder andere door deze grond een tijdelijke bestemming te geven zoals een groenstrook of een speelveldje.

6.7 Groen in de buitenwijken

Het beheer en onderhoud van openbaar groen behoort tot het takenpakket van gemeenten, maar het zijn de burgers die het meest baat hebben bij aantrekkelijk openbaar groen in de regio. Daarom steunen de Jonge Democraten Leiden-Haaglanden initiatieven om burgers op eigen initiatief meer invloed te geven voor het ontwerpen, beheren en onderhouden van openbaar groen. Uiteraard is een praktische en financiële onderbouwing nodig voor een initiatief. Op deze manier kan er een aantrekkelijke leefomgeving worden gecreëerd.

6.8 Stationsgebieden

De stationsgebieden moeten uitnodigend en servicegericht zijn. De overloop van bijvoorbeeld Den Haag HS en Leiden Centraal richting het centrum is op dit moment niet aantrekkelijk en moet worden verbeterd door renovaties en betere bewegwijzering. Daarbij moet er ook op worden gelet dat deze toegankelijk zijn voor mindervaliden. Dit betekent gelijkvloerse vervoersruimtes, gebruik van audio voor slechthorenden en een sluitend netwerk voor blinden zonder obstakels.

6.9 Fietsverkeer

Leiden-Haaglanden loopt elke ochtend en avond vol met spitsverkeer. Om de leefbaarheid van de regio te waarborgen, moet het woon-werkverkeer per fiets zo aantrekkelijk mogelijk worden gemaakt. Dit kan door middel van snelfietspaden, eenduidig rotondebeleid en voldoende fietsenstallingen in de stad.

6.10 Snelfietsroutes

We willen het fietsend woon-werkverkeer in de regio bevorderen. Via snelfietspaden moeten dorpen en steden in de regio verbonden worden. Deze paden liggen vrij, zonder stoplichten en lopen indien mogelijk door een groene omgeving van parken en natuur. De Velostrada en de Via44 tussen Leiden en Den Haag zijn goede voorbeelden van snelle fietsverbindingen en worden dagelijks intensief gebruikt. Om deze fietsroutes te promoten moeten ze duidelijk bewegwijzerd worden vanaf de binnensteden.

6.11 Fietsenstallingen

We benadrukken het belang van voldoende fietsenstallingen. Dit betekent dat waar niet genoeg zijn meer stallingen moeten worden aangelegd. Zo moet er in de binnenstad eerst meer geïnvesteerd worden in nieuwe plekken, voordat daar actief fietsen worden verwijderd. Waar fietswrakken en foutgeparkeerde fietsen voor belemmeringen zorgen, moeten deze op een juiste wijze worden aangepakt. De gemeente moet zich echter in dienst stellen van de fietser, dus het verwijderen van fietsen naar een externe partij moet tot een minimum worden beperkt.

Verder stellen we voor om bij stations een duidelijke splitsing te maken voor kort en lang parkeren. Hierdoor is er genoeg ruimte voor forenzen om dagelijks hun fiets te parkeren, maar is er ook de mogelijkheid om de fiets langer te stallen.

6.12 Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in de regio Leiden-Haaglanden moet beter op elkaar aansluiten. Overstappen van streek- op gemeentevervoer zou geen problemen moeten opleveren. Er moet dan ook een hoogfrequente dienstregeling tussen de belangrijkste steden in de regio worden aangelegd. Daarnaast moet het openbaar vervoer gebruiksvriendelijk en toegankelijk zijn. Met het oog op de toekomst moeten pilots in het openbaar vervoer worden gestimuleerd. Vraag-gestuurd openbaar vervoer zou namelijk een vervanging kunnen zijn voor het huidige geplande openbaar vervoer. Met name in de regionale gebieden, waar de bezetting laag is, zou dit een oplossing kunnen zijn. Invoering mag nooit tot een verlaging van de kwaliteit leiden.

6.13 Nachtnet

We gaan steeds meer toe naar een 24-uurs economie. We willen vooroplopen door te kiezen voor het behoud en waar mogelijke uitbreiding van het nachtnet. De treinen voor 02.00 uur worden veelal, maar niet alleen, gevuld met reguliere reizigers die na een avondje uit met de trein naar huis willen. We verwachten dat deze groep reizigers helpt de vrijetijdseconomie te versterken en dus ten goede komt aan de economie van de regio. Door het nachtnet uit te breiden en de aansluitingen te verbeteren krijgt de vrijetijdseconomie een impuls en wordt het openbaar vervoer een volwaardiger alternatief voor eigen vervoer. Hierbij moet gericht worden op alle vormen van openbaar vervoer, dus ook het na- en voortransport met bus, tram en ov-fiets.

7. Veiligheid

7.1 Inleiding

De Jonge Democraten Leiden-Haaglanden geloven in de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en vrijheid van het individu. De rechtsstatelijke principes staan bij ons hoog in het vaandel. Veiligheid is belangrijk, maar de vrijheden mogen niet ten koste gaan van de waan van dag.

7.2 Cameratoezicht

Om het veiligheidsgevoel bij inwoners te vergroten is cameratoezicht een veelgebruikt middel. Wij zien de voordelen van het cameratoezicht als een maatregelen om criminaliteit en geweld terug te brengen. Daarnaast kan het ook gebruikt worden om politie ter plaatse aan testuren. Wanneer het cameratoezicht hier niet voor gebruikt wordt beschouwen we dit toezicht als een onnodige inbreuk op de privacy van de inwoners.

7.3 Preventief fouilleren gedurende crisissituaties

Het is voor een burgemeester mogelijk om voor een bepaalde periode een veiligheidsgebied aan te wijzen waarin preventief gefouilleerd mag worden. We vragen gemeenten om dit middel terughoudend toe te passen. Wij zien het liever niet gebeuren, maar begrijpen dat het in sommige omstandigheden noodzakelijk kan zijn voor de handhaving van de openbare orde.

7.4 Geweld tegen hulpverleners

Voor ons is het terugdringen van geweld tegen hulpverleners en ov-personeel een van de belangrijkste prioriteiten van de politie. Daarnaast pleiten we voor het inzetten van toezichthouders op metro's, trams en bussen. Hierbij mogen zij ook mensen aanspreken op zwartrijden. Door de invoering van de ov-kaart is het misbruik beperkt. Dit betekent echter niet dat toezicht van minder groot belang is.

7.5 Online privacy

In tijden van technologische ontwikkeling gaat de aandacht vooral uit naar de online privacy. De gemeente heeft een belangrijke taak om de gegevens die zij heeft van burgers voldoende te beveiligen. Het gebruik van informatietechnologie kan kwetsbaar zijn en hierdoor kunnen persoonsgegevens op straat belanden. Dit kan verstrekende gevolgen hebben zoals identiteitsfraude. Het is belangrijk dat inwoners inzicht hebben in hun gegevens en hoe deze verwerkt worden, ook moeten zij hier controle op uit kunnen oefenen.

7.6 Wijkagent

Wij zijn een voorstander van een wijkagent. Een wijkagent zorgt voor een verbetering van de veiligheid door zichtbaar aanwezig te zijn voor de bewoners van de wijk. Verder staat een wijkagent dicht bij de bevolking en verlaagt deze de drempel om aangifte te kunnen doen.